

Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych

Orędzie na Światowy Dzień Turystyki - 27 września 2012 r.

„Turystyka i zrównoważona energia - bodźcami dla zrównoważonego rozwoju”

27 września będzie obchodzony Światowy Dzień Turystyki, który co roku ogłaszamy jest przez Światową Organizację Turystyki (WTO). Stolica Święta włączyła się od samego początku w tę inicjatywę. Widziała ona w niej szansę dialogu ze społecznością cywilną, propozycję konkretnego wkładu na bazie Ewangelii oraz okazję do uwrażliwienia całego Kościoła na znaczenie sektora turystyki na polu gospodarczym i społecznym, szczególnie w połączeniu z misją nowej ewangelizacji.

Gdy ogłaszamy to orędzie, brzmi jeszcze echo VII Światowego Kongresu duszpasterstwa turystyki, który odbył się w kwietniu w Cancùn (Meksyk) z inicjatywy Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych we współpracy z prałaturą Cancùn-Chetumal oraz Konferencją Biskupów Meksyku. Prace i zebrane myśli tego spotkania będą przyświecać przez następne lata naszej pracy duszpasterskiej.

Także w przeprowadzeniu tegorocznego Światowego Dnia Turystyki przybliżamy się do tematu zaproponowanego przez Światową Organizację Turystyki: „Turystyka i zrównoważona energia – siłami napędowymi zrównoważonego rozwoju”, który koresponduje z „Międzynarodowym rokiem zrównoważonej energii dla wszystkich ludzi”, ogłoszonym przez ONZ w tym celu, aby szczególnie „zagwarantować potrzebę trwałego rozwoju i dostęp do energii oraz dopomóc w polepszeniu zaopatrzenia w energię w sposób pewny, gospodarczo odporny, społecznie dopuszczalny i chroniący środowisko”¹.

Turystyka w ostatnich latach osiągnęła niebywały rozwój. Statystyka Światowej Organizacji Turystyki przewiduje w bieżącym roku miliard turystów przyjezdnych w międzynarodowym ruchu, a w roku 2030 będzie ich dwa miliardy. Do tego dodać trzeba znacznie wyższą liczbę turystyki krajowej. Ten wzrost obok pozytywnego wpływu może doprowadzić do poważnych w skutkach oddziaływań na środowisko poprzez nieodpowiednie korzystanie z źródeł energii, wzrost wytwarzania szkodliwych materiałów i produkcję odpadów.

Turystyka odgrywa ważną rolę w osiąganiu milenijnych celów rozwoju, w tym „zagwarantowanie zrównoważonego rozwoju środowiska” (cel nr 7). Powinna uczynić wszystko, co jest w jej mocy, aby je osiągnąć². Turystyka musi ustosunkować się do kwestii zmian klimatycznych i zredukować emisję gazów cieplarnianych, która obecnie wynosi 5 % ogólnej ich sumy. Turystyka nie tylko przyczynia się do globalnego ocieplenia, ale sama jednocześnie staje się ofiarą tego zjawiska.

Koncepcja „zrównoważonego rozwoju” jest już zakorzeniona w świadomości naszej społeczności, a sektor turystyki nie może i nie powinien dyspensować się od tego problemu. Gdy mówimy o „zrównoważonej turystyce”, to nie zacieśniamy się jedynie do niektórych jej rodzajów, jakimi mogłyby być turystyka kulturalna, turystyka wypoczynkowa bądź turystyka przygodowa. Każda forma i każdy rodzaj turystyki nieodzownie muszą być zrównoważone.

Turystyka koniecznie powinna brać pod uwagę rzeczoną sprawę energii. Fałszywym jest mniemanie, że „w przyrodzie istnieje nieograniczona ilość energii i zasobów do wykorzystania, i że możliwe jest

ich szybkie odtworzenie, jak też, że negatywne skutki manipulacji wobec naturalnego porządku mogą zostać łatwo naprawione”³.

Jest prawdą to, co powiedział sekretarz Światowej Organizacji Turystyki, że „turystyka jest siłą wiodącą w dziedzinie najbardziej innowacyjnej, zrównoważonej energii w świecie”⁴. Mimo tego jesteśmy przekonani, że w tej kwestii jest jeszcze wiele do zrobienia.

W związku z tym także Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych chce zaproponować swój wkład, wychodząc od przekonania, że „Kościół jest odpowiedzialny za stworzenie i powinien dawać wyraz tej odpowiedzialności także na forum publicznym”⁵. Nie jest naszym zadaniem proponowanie konkretnych technicznych rozwiązań, ale powinniśmy zwracać uwagę na to, że rozwój nie może ograniczyć się jedynie do technicznych, politycznych lub gospodarczych obszarów. Chcemy temu rozwojowi towarzyszyć stosownymi etycznymi wskazaniem, z których wynika, że każdy wzrost powinien stale służyć człowiekowi i dobru wspólnemu. W związku z tym Ojciec Święty w orędziu skierowanym do wyżej wspomnianego Kongresu w Cancun podkreśla konieczność „oświecenia tego fenomenu nauką społeczną Kościoła. Jednocześnie trzeba popierać kulturę etycznej i odpowiedzialnej turystyki, tak by coraz bardziej respektowała ona godność człowieka i narodów, była dla wszystkich dostępna, a zatem sprawiedliwa, zrównoważona i przyjazna dla środowiska”⁶.

Nie możemy tematu „ochrony środowiska” oddzielić od zatroskania o adekwatną ludzką ekologię, rozumianą jako zainteresowanie integralnym rozwojem człowieka. Jednocześnie nie możemy naszego spojrzenia na człowieka i naturę oddzielić od związku, który łączy je ze Stwórcą. Bóg powierzył człowiekowi dobre zarządzanie stworzeniem.

W pierwszym rzędzie ważną rzeczą jest tu znaczący wkład wychowawczy, aby „nastąpiła rzeczywista zmiana mentalności, która nas skłoni do przyjęcia nowego stylu życia”⁷. To nawrócenie ducha i serca „musi umożliwić nam szybkie osiągnięcie sztuki współżycia, która respektuje przymierze człowieka z naturą”⁸.

Możemy dziś zauważyć, że nasze codzienne przyzwyczajenia zmieniają się i widoczna jest większa ekologiczna wrażliwość. Równocześnie jest rzeczą pewną, że istnieje niebezpieczeństwo zapomnienia o tej motywacji w czasie wakacji, gdy ktoś szuka przyjemności, o których sądzi, że ma do nich prawo, nie zawsze zadając sobie sprawę z ich konsekwencji.

Powinna być pielęgnowana etyka odpowiedzialności i rozsądku, a my sami musimy się pytać o efekty i skutki naszego postępowania. W związku z tym Ojciec Święty podkreśla, że „to, w jaki sposób człowiek traktuje środowisko naturalne, wpływa na to, jak traktuje on samego siebie, i na odwrót. Stanowi to wyzwanie dla dzisiejszego społeczeństwa, by poważnie zrewidowało swój styl życia, który w wielu częściach świata skłania się ku hedonizmowi i konsumpcjonizmowi, pozostając obojętnym na wynikające z tego szkody”⁹. Ważne jest zatem, aby zachęcić przedsiębiorców, jak również turystów do przemyślenia skutków ich decyzji i postępowania. Jednocześnie istotnym zadaniem jest „stworzenie okoliczności sprzyjających ludzkim zachowaniom cechującym się umiarem, zmniejszającym zapotrzebowanie na energię i poprawiającym warunki jej wykorzystania”¹⁰.

Te podstawowe zasady muszą naturalnie zostać przemienione na konkretne działanie. Dlatego celem powinno być budowanie turystyki zrównoważonej, popieranie inicjatyw i postępowanie zgodnie z

zasadami efektywnego wykorzystywania energii, co przyczyni się do możliwie niewielkiego oddziaływania na środowisko. To z kolei poprowadzi do wykorzystywania odnawialnych źródeł energii i do oszczędnego obchodzenia się z zasobami środowiska, jak też unikania jego zanieczyszczania. Z tego względu jest sprawą zasadniczą, aby kościelne inicjatywy w świecie turystyki, jak również wakacyjne propozycje popierane przez Kościół, obok innych odznaczały się szczególnym szacunkiem do środowiska.

Wszystkie sektory uczestniczące w turystyce (przedsiębiorstwa, lokalne wspólnoty, rządy i turyści) powinny być świadome swojej odpowiedzialności w tworzeniu zrównoważonych form turystyki. Konieczna jest tu współpraca pomiędzy wszystkimi biorącymi udział w tym procesie.

Nauka społeczna Kościoła przypomina, że „ochrona środowiska stanowi wyzwanie dla całej ludzkości: chodzi o wspólny i powszechny obowiązek poszanowania zbiorowego dobra”¹¹. Człowiek nie jest panem tego dobra, tylko jego „zarządcą” (por. Rdz 1, 28); Bóg mu je zawierzył, aby dobrze nim zarządzał.

Papież Benedykt XVI potwierdza, że „nowa ewangelizacja, do której jesteśmy wszyscy powołani, wymaga od nas, abyśmy mieli na uwadze i wykorzystywali liczne okazje, jakie stwarza nam zjawisko turystyki, żeby ukazywać Chrystusa jako najpełniejszą odpowiedź na pytania współczesnego człowieka”¹².

Dlatego zapraszamy wszystkich do rozwijania oraz wykorzystywania turystyki w sposób pełny szacunku i odpowiedzialności, aby w ten sposób umożliwić rozwój jej wszystkich możliwości, w pełnym przekonaniu, że poprzez podziwianie piękna natury i narodów docieramy do spotkania z Bogiem.

Antonio Maria kard. Vegliò – prefekt

Joseph Kalathiparambil – sekretarz

Watykan, 16 lipca 2012 r.

Przypisy

¹ Rezolucja Organizacji Narodów Zjednoczonych A/RES/65/151, zatwierdzona na posiedzeniu plenarnym 20 grudnia 2010 r.

² Por. Światowa Organizacja Turystyki, *Turystyka i milenijne cele rozwoju: zrównoważenie, konkurencyjność, odpowiedzialność (sustainable – competitive – responsible)*, UN WTO, Madryt 2010.

³ Papiaska Rada Iustitia et Pax, *Kompendium nauki społecznej Kościoła*, z 2 kwietnia 2004 r., n. 462.

⁴ Taleb Rifai. Sekretarz Generalny Światowej Organizacji Turystyki ONZ (UN WTO), *Orędzie na Światowy Dzień Turystyki 2012*.

⁵ Benedykt XVI, Encyklika *Caritas in veritate*, z 29 czerwca 2009 r., n. 51.

⁶ Benedykt XVI, Przesłanie z okazji VII Światowego Kongresu Duszpasterstwa Turystyki w Cancùn (Meksyk), 23-27 kwietnia 2012 r.

⁷ Benedykt XVI, Encyklika *Caritas in veritate*, n. 51.

⁸ Benedykt XVI, Przemówienie do nowych ambasadorów akredytowanych przy Stolicy Świętej, 9 czerwca 2011 r.

⁹ Benedykt XVI, Encyklika *Caritas in veritate*, n. 51.

¹⁰ Benedykt XVI, Orędzie na Światowy Dzień Pokoju, 1 stycznia 2010 r., n. 9.

¹¹ Papieska Rada Iustitia et Pax, *Kompendium nauki społecznej Kościoła*, n. 466.

¹² Benedykt XVI, Przesłanie z okazji VII Światowego Kongresu Duszpasterstwa Turystyki w Cancùn (Meksyk), 23-27 kwietnia 2012 r.